

Motion till riksdagen 2017/18:1148

av **Momodou Jallow m.fl. (V)**

Skatteflykt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram lagstiftning som innebär att banker som upprepade gånger medverkar till aggressiva skatteupplägg ska förlora sin rätt att få verka som bank i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheterna att förbjuda brevlådeföretag vars enda syfte är skatteplanering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för de pågående förhandlingarna om nytt direktiv för offentlig land-för-land-rapportering ska verka för att gränsvärdet för rapportering sänks, att bestämmelsen som möjliggör för medlemsstaterna att tillfälligt undanta vissa delar av den information som företagen ska offentliggöra slopas och att företagens rapporteringsskyldighet fullt ut ska gälla även i länder utanför EU och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges roll som pådrivare i det globala arbetet mot skatteflykt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör undersöka möjligheterna att införa ett globalt värdepappersregister och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Skatteflykt och skattebrott är ett stort samhällsproblem. Det undandrar samhället stora resurser och skadar en fri och rättvis konkurrens. Det ökar också ojämlikheten när skatteuttaget övervältras på andra grupper med lägre inkomster. Det är också allvarligt eftersom det minskar tilliten, sammanhållningen och förtroendet för vårt samhälle och våra myndigheter.

Den senaste tidens avslöjanden i form av Panama Papers, Luxleaks och Swissleaks har visat att problemen i Sverige är omfattande, med höginkomsttagare som gömmer

pengar, bolag som planerar bort sin skatt och revisionsbyråer och banker som hjälper till. I jämförelse med flera andra länder har dessutom Sverige en fördelaktig skattelagstiftning för bolag och förmögna. Sverige är i dag förmodligen det enda industrilandet som varken har förmögenhets-, arvs- och gåvoskatt eller en fastighetsskatt som är kopplad till fastighetens värde. Därtill har bolagsskattesatsen sänkts i flera steg och ligger i dag under genomsnittet i OECD. Detta ger sammantaget en orimlig situation.

Det finns ingen allmänt vedertagen definition av skatteflykt. En definition att hålla sig till är dock den som nämns i propositionen till den svenska skatteflyktslagen. Där anges att skatteflykt är när skattesubjektet ”visserligen på ett formellt fullt giltigt sätt utnyttjar skattereglerna men där skatteförmåner uppkommer som framstår som inte avsedda”.¹ På detta sätt avgränsas skatteflykt mot skattebrott genom att uppläggen och transaktionerna på ett formellt plan inte är olagliga, men ändå strider mot syftet med lagstiftningen.²

Vänsterpartiet har länge krävt att Skatteverket ska få ökade resurser för att motverka skatteflykt och aggressiva skatteupplägg. Det var därför glädjande med det resurstillskott till Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten på sammanlagt 175 miljoner kronor för perioden 2017–2020 som Vänsterpartiet kom överens om med regeringen i budgetpropositionen för 2017.

Bankernas roll

Internationellt förs en debatt om bankernas roll i aggressiv skatteplanering. Banker, revisionsbyråer, skattejurister och skattekonsulter tjänar stora pengar på att tillhandahålla rådgivning och tjänster som leder till såväl skatteflykt som aggressiv skatteplanering. Det är uppenbart att dessa rådgivare är en viktig del av skatteflyktsindustrin. Det är bra att regeringen efter överenskommelse med Vänsterpartiet tillsätter en utredning för att tvinga dessa att anmäla nya skatteupplägg. Nyligen har också EU-kommissionen lagt ett förslag som innebär att banker och andra finansiella mellanhänder i förväg måste rapportera alla gränsöverskridande skatteupplägg som de gör för kunders räkning om de har vissa kännetecken till respektive nationell skattemyndighet.³

I princip alla finansiella tillgångar är placerade hos banker eller andra finansiella intermediärer. Något hårdraget kan man säga att utan banker, inga överföringar till skatteparadis. Ekonomen Daniel Waldenström har i en artikel på Ekonomistas pekat på att straffen för bankerna för att de hjälpt till att gömma undan pengar måste vara hårda.⁴ Waldenström menar att böter förmodligen inte räcker som straff eftersom bankerna och deras ägare är så solida. Han menar att om en bank vid upprepade tillfällen gjort sig skyldig till skatteflykt bör den få sin rätt att verka som bank i Sverige indragen (dvs. förlora sin bankkrojt). Vänsterpartiet delar denna ståndpunkt. Regeringen bör ta fram lagstiftning som innebär att banker som upprepade gånger medverkar till aggressiva

¹ Prop. 1980/81:17, s. 11.

² Svensson Ohlin, Ninni (2014), ”Generalklausul mot skatteflykt i Sverige och Australien”, Lunds universitet.

³ Europeiska kommissionen, COM (2017) 335 final.

⁴ <https://ekonomistas.se/2017/06/16/ar-bankerna-nyckeln-till-att-komma-at-skatteflykt/>.

skatteupplägg ska förlora sin rätt att verka som bank i Sverige. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Brevlådeföretag

Våren 2016, i de s.k. Panamadokumenterna, avslöjades det att den Panamabaserade advokatfirman Mossack Fonseca hjälpt mängder med förmögna individer att gömma undan inkomster och förmögenheter via s.k. brevlådeföretag och på så sätt slippa att betala skatt. Brevlådeföretag är företag utan verksamhet som bara finns till namnet. Den vanligaste anledningen till att någon startar ett brevlådeföretag är att man vill dölja inkomster man haft hemma eller utomlands. Regeringen bör se över möjligheterna att förbjuda brevlådeföretag vars enda syfte är skatteplanering. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Land-för-land-rapportering

OECD tog 2015 fram en handlingsplan för att bekämpa urholkning av skattebaser och överföring av vinster (BEPS). I detta arbete har en global standard för utbyte av land-för-land-rapporter tagits fram. Konkret innebär detta att land-för-land-rapporter ska kunna utbytas mellan skattemyndigheter i de länder som anslutit sig till samarbetet.

I januari 2016 presenterade EU-kommissionen ett åtgärds paket mot skatteflykt (anti tax avoidance package). Enligt förslaget ska stora multinationella företag lämna land-för-land-rapporter till skattemyndigheterna. I detta förslag finns det inte något krav på att informationen ska offentliggöras. Under våren 2016 presenterade kommissionen ett kompletterande förslag KOM(2016) 198, om land-för-land-rapportering. Den stora, och positiva, förändringen är att direktivet innehåller krav på öppen land-för-land-rapportering. Öppen land-för-land-rapportering är centralt för att öka transparensen och på så sätt bidra till att företagens vinster beskattas där de skapats. Inte minst är öppenhet viktig i utvecklingsländerna, där ökad transparens är viktigt i kampen mot korruption.

Den 4:e juli antog EU-parlamentet en rapport till nytt direktiv om offentlig land-för-land-rapportering. Förslaget har emellertid en rad brister. För det första är omsättningsgränsen väl hög. Endast multinationella företag med en omsättning som överstiger 750 miljoner euro behöver ta fram en land-för-land-rapport. För det andra innehåller förslaget ett kryphål som möjliggör för medlemsstaterna att tillfälligt undanta vissa delar av den information som företagen ska offentliggöra, om denna information är kommersiellt känslig. För det tredje så begränsas de multinationella företagens rapporteringsskyldighet till deras verksamhet inom EU och till länder som är uppförda på en s.k. "svart lista" över skatteparadis.⁵ Beträffande företagens verksamheter i länder utanför EU så behöver dessa endast rapporteras på en aggregerad nivå. Rapporten om nytt direktiv är nu föremål för s.k. triloförhandlingar.

Regeringen bör inom ramen för de pågående förhandlingarna om nytt direktiv för offentlig land-för-land-rapportering verka för att gränsvärdet för rapportering sänks, att

⁵ EU:s svarta lista är ännu inte upprättad. Dock har man antagit riktlinjer för vilka kriterier den ska baseras på. Dessa har kritiserats för att det kan komma att innebära att jurisdiktioner som helt uppenbart används för skatteundrandragande kan hamna utanför listan.

bestämmelsen som möjliggör för medlemsstaterna att tillfälligt undanta vissa delar av den information som företagen ska offentliggöra slopas och att företagens rapporteringsskyldighet fullt ut ska gälla även i länder utanför EU. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Globalt samarbete

Sverige har ett ansvar för att utvecklingsländerna får sitta med vid bordet när arbetet mot skatteflykt och aggressiv skatteplanering diskuteras och beslutas i OECD. Sverige bör verka för att det inom ramen för FN upprättas ett organ för att bekämpa skatteflykt och aggressiv skatteplanering där utvecklingsländerna finns med. Som stor biståndsgivare bör Sverige stötta utvecklingsländerna i att upprätta fungerande strukturer för att kunna driva in skatter samt stödja det civila samhället så att de kan agera som ”watchdogs” i att utkräva ansvar av politiker och företag.

Vad som ovan anförts om Sveriges roll som pådrivare i det globala arbetet mot skatteflykt bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör också undersöka möjligheterna att införa ett globalt värdepappersregister. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ordning och reda på arbetsmarknaden

I motionen Ett tryggt och hållbart arbetsliv (2017/18:3362) uppmärksammar Vänsterpartiet en rad olika missförhållanden på arbetsmarknaden och presenterar en rad förslag mot svartjobb, social dumping med mera. En del av förslagen berör skatteområdet och kampen mot skatteflykt och skattefusk. Här redogörs kort för dessa förslag.

Ett problem med F-skattsedlar är att dessa missbrukas för att arbetsgivare vill undvika sitt arbetsgivaransvar. Det förekommer att personer med F-skatt bara har en uppdragsgivare, och då inte sällan i form av sin gamla arbetsgivare. Därför lägger Vänsterpartiet i motionen förslag för att det ska krävas mer än en uppdragsgivare för att godkännas för F-skatt.

Det är viktigt att framhålla F-skattens roll som skydd för den enskilde konsumenten. Den som anlitar en uppdragstagare med F-skatt behöver inte göra något skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter på ersättningen. Om en oseriös uppdragstagare blir godkänd för F-skatt kan detta utnyttjas i syfte att försvåra upptäckten av svartarbete. I dag gäller ett godkännande av F-skatt tills vidare. Som ett försök att begränsa fusk föreslår därför Vänsterpartiet i ovan nämnda motion att ett tidsbegränsat godkännande av F-skatt ska införas.

Ett annat problem när det gäller utländska företag som verkar i Sverige är reglerna om fast driftsställe. Reglerna avgör om ett utländskt företag ska betala inkomstskatt i Sverige eller inte. I dag är reglerna hårt knutna till en bedömning av huruvida ett företag är etablerat på en exakt plats i Sverige eller inte. Företag som inte går att knyta till en exakt plats i Sverige kan därmed undgå skattskyldighet genom att ha sitt kontor utomlands, även om de bedriver omfattande verksamhet i Sverige. Det kan t.ex. röra sig om åkeriföretag, bemanningsföretag eller byggföretag. Detta öppnar för osund

konkurrens och social dumpning. I motionen Ett tryggt och hållbart arbetsliv (2017/18:3362) föreslår därför Vänsterpartiet att det utreds om inkomstskattelagens bestämmelser om fast driftsställe är ändamålsenligt utformade för att inkludera utländska företag som i stor omfattning verkar i Sverige.

Momodou Jallow (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Daniel Riazat (V)

Ali Esbati (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)